

2ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

Με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου
Αριθμός 7.27.23.1/4 από 13/11/2017

**«Δεν χρειάζεται να δείχνουμε το ίδιο.
Αρκεί που νιώθουμε το ίδιο.»***

*από το βιβλίο «Μια μάσκα μαγική»
Εκδόσεις Παιδικού Μουσείου Κύπρου

ΒΙΒΛΙΟΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΟΥ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ, ΜΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ **ΒΑΓΓΕΛΗ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ**

Με την ενσυναίσθηση βάζουμε τον εαυτό μας στη θέση του άλλου, βλέπουμε με τα μάτια του, ακούμε με τα αυτιά του, κατανοούμε τη συμπεριφορά του και τα κίνητρό της και σκεφτόμαστε τι θα κάναμε εμείς στη θέση του. Αναγνωρίζουμε έτσι και κατανοούμε τη θέση, το συναίσθημα, τις σκέψεις ή την κατάσταση κάποιου άλλου. Ενισχύουμε την επικοινωνία και την κατανόηση. Αναπτύσσουμε τον αμοιβαίο σεβασμό και την εμπιστοσύνη. Καταπολεμάμε τις διακρίσεις, τον ρατσισμό και τον εκφοβισμό, τα οποία συχνά οφείλονται στην μη κατανόηση του άλλου και στη θεώρησή του ως ξένου, ο οποίος απειλεί την ταυτότητά μας.

Τα βιβλία παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας είναι ίσως το καλύτερο εργαλείο για το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων που θα βοηθήσουν τα παιδιά να καλλιεργήσουν τις δεξιότητες της ενσυναίσθησης και την αντίληψης του άλλου.

Οι δράσεις αυτές μπορούν να ενσωματωθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία στο πλαίσιο της προετοιμασίας των πολιτών του αύριο και να ξεκινούν από την ενδυνάμωση των σχέσεων και τη δημιουργία θετικού κλίματος μεταξύ των μαθητών ενός σχολείου.

Βαγγέλης Ηλιόπουλος

Dr. Βασιλική Νίκα

Απευθύνεται σε μαθητές Προδημοτικής
και όλων των τάξεων Δημοτικής Εκπαίδευσης

Φάση Α΄ Δραστηριότητες πριν την ανάγνωση – Ενδεικτικές δράσεις:

Σε αυτή τη φάση θέλουμε να αυξήσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών για την ανάγνωση και να τους δώσουμε την πρώτη ευκαιρία να σκεφτούν σαν να είναι στη θέση κάποιου άλλου.

1. Παιχνίδια ρόλων

Βρείτε ρόλους από τα έξι προτεινόμενα βιβλία και ζητήστε από τα παιδιά να τους παίξουν θεατρικά. Για να το κάνουν αυτό πρέπει να φανταστούν από την εμφάνιση των ηρώων μέχρι τα συναισθήματα που ένιωθαν. Μετά ζητούμε από τα παιδιά να μαντέψουν τη δράση του κάθε ήρωα στο βιβλίο. Όλες οι υποθέσεις που κάνουν τα παιδιά συζητούνται.

2. Φτιάχνοντας το σκηνικό

Παρατηρούμε μαζί με τα παιδιά τα βιβλία και αποφασίζουμε από πιο θα ξεκινήσουμε την ανάγνωση. Πριν το διαβάσουμε, παρατηρώντας τις εικόνες, φτιάχνουμε στην τάξη μας με ζωγραφιές των παιδιών και αντικείμενα που θα ανακαλύψουν και θα φέρουν εκείνα, ένα σκηνικό που ταιριάζει στο βιβλίο.

3. Ανακαλύπτοντας τι κρύβουν οι λέξεις

Από τον τίτλο κάθε βιβλίου διαλέγουμε μια λέξη και την συζητούμε. Την εκφράζουμε με το σώμα μας, με ήχους, με ζωγραφιές, με γεύσεις, και συγκεντρώνουμε για αυτήν ότι συναντάμε στην καθημερινή μας ζωή: φωτογραφίες, πληροφορίες, ειδήσεις, τραγούδια, άλλους τίτλους που την περιέχουν.

Φάση Β΄ Δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης – Ενδεικτικές δράσεις:

Τα παιδιά κάθε τάξης διαβάζουν τα προτεινόμενα βιβλία και ακολουθούν δράσεις δημιουργικής ανάγνωσης. Ενδεικτικά προτείνονται κάποιες παρακάτω. Καλλιεργείται έτσι ο δημοκρατικός διάλογος και δίνεται έμφαση στην συνειδητοποίηση και στην αναγνώριση των θεμάτων που απασχολούν εμάς αλλά και τους άλλους. Αναπτύσσεται ο προβληματισμός, η συλλογική αλλά και η ατομική ευθύνη.

1. Θησαυρός λέξεων

Από κάθε βιβλίο που διαβάζουμε συλλέγουμε τις λέξεις που μας αρέσουν. Με αυτές φτιάχνουμε ένα θησαυρό που τον χρησιμοποιούμε σε πολλές περιπτώσεις. Ακόμη και στη συζήτηση για θέματα που θίγει το βιβλίο μπορούμε να παίξουμε ένα παιχνίδι κι όποιος χρησιμοποιήσει περισσότερες από αυτές να είναι ο νικητής.

2. Γίνε εσύ αυτός

Διαλέγουμε και μοιράζουμε ρόλους από το βιβλίο. Έναν ρόλο μπορεί να τον έχει ένα παιδί ή μια ομάδα παιδιών. Μετά ξαναδιαβάζουμε το βιβλίο ενώ:

- A. στα σημεία που κάποιος ήρωας δρα αυτός που τον παίζει λέει πώς ένιωθε, ποιες ήταν οι ανησυχίες του, τι φοβόταν, τι του έδινε δύναμη, ποιους σκοπούς είχε.
- B. συζητάμε για τις πράξεις του και μας λέει γιατί έπραξε έτσι
- Γ. οργανώνουμε συζήτηση με υπέρ και κατά των πράξεών του. Συμμετέχει και ο ίδιος που παίζει το ρόλο υπερασπίζοντας τις απόψεις του.
- Δ. σκεφτόμαστε και συζητάμε τι άλλο θα μπορούσε να κάνει. Ποιες ήταν οι εναλλακτικές επιλογές που είχε; Μας εξηγεί γιατί δεν τις επέλεξε.
- E. Καταγράφει κάθε ήρωας τι θα γινόταν ΑΝ είχε άλλες απόψεις και άλλη συμπεριφορά.

3. Αν έμπαινα κι εγώ μέσα στο βιβλίο

Ζητούμε από τα παιδιά να γράψουν ή να πουν πώς θα δρούσαν αν τα ίδια έπαιρναν μέρος στην ιστορία του κάθε βιβλίου. Εδώ δεν τους ζητάμε να υποδυθούν ρόλο αλλά τον ίδιο τους τον εαυτό, ο οποίος μπαίνει μέσα στη δράση και την ενισχύει ή την αλλάζει ανάλογα. Μετά συζητάμε τον λόγο που έδρασαν έτσι και ψάχνουμε τις αιτίες.

4. Μπορεί να γίνει και σε εμένα και στον καθένα;

Διαβάζοντας το βιβλίο κάνουμε μια εικονική προσομοίωση αν όσα συμβαίνουν στους ήρωες συνέβαιναν σε εμάς τι θα κάναμε. Πώς θα αντιδρούσαμε; Πόσο πιθανό είναι αυτό; Έχουν συμβεί ποτέ σε άλλους; Μπορεί να χρειαστεί να διαβάσουμε συνεντεύξεις ή να πάρουμε εμείς συνεντεύξεις από ανθρώπους που έζησαν σχετικές καταστάσεις και έχουν ανάλογες εμπειρίες. Π.χ. πώς μπορεί ξαφνικά να βρεθείς πρόσφυγας μακριά από το σπίτι σου και τι θα πάρεις μαζί σου;

5. Με μια μάσκα γίνομαι εσύ

Φτιάχνουμε μάσκα το πρόσωπο του κεντρικού ήρωα του βιβλίου που διαβάζουμε. Καθόμαστε σε κύκλο και η μάσκα πηγαίνει από το ένα παιδί στο άλλο. Καθώς διαβάζουμε διακόπτουμε και το παιδί που φορά τη μάσκα μας εξηγεί τις πράξεις του ως ήρωας και περιγράφει τα συναισθήματά του κάθε στιγμή της δράσης.

6. Μυστικό συναίσθημα

Διαβάζοντας το βιβλίο σταματάμε σε σημεία που κάποιος από τους πρωταγωνιστές νιώθει ένα συναίσθημα. Δεν το λέμε παρά μόνο στο αυτί του παιδιού που παίζει και αυτό προσπαθεί να μας δώσει να το καταλάβουμε με όποιο τρόπο μπορεί χωρίς να μιλήσει ή να γράψει λέξεις.

Φάση Γ' Δραστηριότητες μετά την ανάγνωση – Ενδεικτικές δράσεις:

Με βιωματικές δράσεις οι μαθητές οι οποίοι ανέπτυξαν την ενσυναίσθηση μέσα από την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων εκφράζονται ελεύθερα και με αρωγό την Τέχνη δημιουργούν δικά τους έργα στέλνοντας σε όλους το μήνυμα της κατανόησης και του σεβασμού

1. Τι είπαν οι άλλοι;

Τα παιδιά επιλέγουν ένα βιβλίο και προσδιορίζουν το θέμα που πραγματεύεται. Μετά ερευνούν, ανακαλύπτουν, συλλέγουν βιβλία και άλλα έργα τέχνης όπως φωτογραφίες από πίνακες, τραγούδια, εικόνες από γλυπτά, θεατρικά και κινηματογραφικά έργα μέσα από τα οποία άλλοι καλλιτέχνες εξέφρασαν την άποψή τους για το θέμα που θίγει το βιβλίο. Έτσι μπορεί να δημιουργηθεί π.χ. η Βιβλιοθήκη του μετανάστη ή η Ταινιοθήκη ενάντια στον πόλεμο ή η Πινακοθήκη κατά του ρατσισμού κ.λ.π..

2. Ξέρετε τι είχε γίνει πριν ή τι θα γίνει μετά;

Με τους ίδιους ήρωες των βιβλίων τα παιδιά γράφουν (ή λένε) και ζωγραφίζουν τις δικές τους ιστορίες που μας λένε τι έγινε πριν από όσα μας λέει το βιβλίο ή τι έγινε μετά από το τέλος του. Τι απέγιναν οι ήρωες; Πώς ήταν η ζωή τους μετά;

3. Ας φτιάξουμε τη δική μας ταινία

Μετατρέποντας το κείμενο του βιβλίου σε σενάριο γινόμαστε όλοι ηθοποιοί και σκηνοθέτες και γυρίζουμε με απλά μέσα π.χ. ένα κινητό τηλέφωνο μια αυτοσχέδια ταινία. Προσοχή: σε αντίθεση με το θέατρο δεν έχει σημασία μόνο πως παίζει ο ηθοποιός αλλά τι βλέπει και τραβάει η κάμερα. Με ποιες εικόνες θα δείξουμε καλύτερα τα συναισθήματα των ηρώων μας;

Βιβλία του Βαγγέλη Ηλιόπουλου που προτείνονται για ανάγνωση:

Νηπιαγωγείο - Α΄ Δημοτικού :

Μια μάσκα μαγική Εκδόσεις Παιδικό Μουσείο Κύπρου
Το κουμπί της αγάπης Εκδόσεις Πατάκη
Λίμο ο Λεμονάκης Εκδόσεις Κόκκινη Κλωστή Δεμένη
Ιστορίες του Βιβλιοπόντικα Εκδόσεις Πατάκη
Μεγαλώνω τη γιαγιά μου Εκδόσεις Παιδική Νομική Βιβλιοθήκη
Αγάπες σαν παραμύθια Εκδόσεις Πατάκη

Β΄ και Γ΄ Δημοτικού :

Το Πατί των παιδιών φέρνει την ελπίδα Εκδόσεις Πατάκη
ΔΕΝ Εκδόσεις Πατάκη
Ο Αληθινός Τρικεράτωψ φοβάται; Εκδόσεις Πατάκη
Το σπίτι το δικό μας Εκδόσεις Παιδική Νομική Βιβλιοθήκη
Ο θησαυρός του Βιβλιοπόντικα Εκδόσεις Πατάκη
Η βάρκα που τη λένε μνήμη Εκδόσεις Παιδική Νομική Βιβλιοθήκη

Δ΄, Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού :

Η βαλίτσα με τις τρεις τσαγιέρες Εκδόσεις Πατάκη
Ο Τριγωνοψαρούλης επιστρέφει Εκδόσεις Πατάκη
Καφέ Αηδιαστικό Μπαλάκι Εκδόσεις Πατάκη
Παίξε το ανάποδα Εκδόσεις Πατάκη
Έτοιμος από καιρό Εκδόσεις Πατάκη
Θωμάς Q.Bit ταξιδιώτης στο κάτοπτρο του χρόνου Εκδόσεις Πατάκη

Για κάθε τάξη που επιθυμεί να δηλώσει συμμετοχή μπορεί ο δάσκαλος να συμπληρώσει το παρακάτω Δελτίο Συμμετοχής, έως και τις **30 Νοεμβρίου 2017**. Οι τάξεις που θα έχουν ήδη δηλώσει συμμετοχή θα μπορούν να επιλέξουν μία ή περισσότερες από τις δράσεις τις οποίες θεωρούν αντιπροσωπευτικές και να αποστείλουν υλικό από αυτές **έως και τις 30 Απριλίου 2018** ηλεκτρονικά ή (με σφραγίδα ταχυδρομείου) στη διεύθυνση:

Για Βιβλιοδράσεις – Φιλονόης 5 – 6041 Λάρνακα

Αυτές θα συμμετέχουν σε κοινή εκδήλωση, στην οποία θα γίνει και παγκυπριακή κλήρωση για **δώρα – βιβλία**, τα οποία θα λάβουν συνολικά 3 τάξεις. Επίσης από καλλιτεχνική επιτροπή θα βραβευτούν αξιολογικά τρία εικαστικά έργα ή θεατρικά δρώμενα ή κείμενα που προέκυψαν από αυτές. Βεβαιώσεις Συμμετοχής θα λάβουν όλοι οι εκπαιδευτικοί των οποίων οι τάξεις θα συμμετέχουν καθώς και όσες τάξεις στείλουν υλικό στις Βιβλιοδράσεις.

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Κάθε τάξη που επιθυμεί να δηλώσει συμμετοχή μπορεί ο δάσκαλος να συμπληρώσει το Δελτίο Συμμετοχής και να στείλει ηλεκτρονικά τα στοιχεία στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

iliopoulos.sea@gmail.com

Σχολείο: _____

Διεύθυνση: Οδός _____ Αριθμός _____

Πόλη _____ Τ.Κ. _____

Τηλέφωνο: _____

Διευθυντής: _____ e mail επικοινωνίας: _____@_____

Τάξη _____ Εκπαιδευτικός _____ Κινητό Τηλέφωνο _____ e mail επικοινωνίας _____

_____@_____